

NOTAT

– magasin om demokrati og Europa

Tema:

EU og pressen

Speciale:
Jo mere EU, des mindre EU i medierne

Pia Olsen Dyhr (SF):
Nølede ja til Euro-bøder

TEMA:

Jo mere EU i virkeligheden, des mindre EU i medierne

Hvilket ansvar har pressen for, at folk kan holde sig grundigt orienteret om EU?

Skal man tro nogle af de redaktører på de store dagblade, NOTAT citerer i dette nummer, er spørgsmålet forkeret stillet. Det rigtige spørgsmål er, hvad folk overhovedet gider læse om, og de gider generelt ikke læse om EU, der synes både fjernt, kompliceret og u håndterligt. Noget for specialister og akademikere med særinteresser, ikke for folk flest. Efter den rettesnor har aviserne i hvert fald skåret ned i dækningen af EU i de seneste ti år, i nogenlunde jævnt tempo.

Det kan sagtens være rigtigt, at det store flertal flakker hurtigt forbi overskrifter med EU i. Det kan være svært at engagere folk i noget, det ikke rigtig er meningen, de skal engagere sig i. Gennem tiden har folkeafstemninger været dét, som kvalificerede den danske debat om EU, og som tit fremhæves som den "uddannelsesinstitution", der hævdede danskernes viden langt over middel i Europa. Men to traktater, Nice-traktaten og Lissabon-traktaten, er vedtaget og trådt i kraft i de seneste ti år uden folkeafstemninger, og dermed falder incitamentet til debat tilsyneladende væk, både for folk i almindelighed, og dermed for pressen, der helst vil have et stort publikum.

Og man kunne fortsætte: De fleste partier har nemlig set, at en dalende interesse for EU betyder, at det ikke giver pote at lægge for meget sjæl og energi i dét spørgsmål. Derfor er EU ude af de danske valgkampe, og ikke et hjertebar for særlig mange politikere. Bortset selvfølgelig fra EU-parlamentarikerne, der føler sig hjælpeløst isoleret i Bruxelles-boblen.

Så der er gode grunde til at folde hænderne i afmagt, sætte os til rette i hver sin jammerdal, og nyde solen i fraværet af EU-oplysning.

Det går bare ikke.

I en situation, hvor et sted mellem 50 og 80 procent af lovgivningen kommer fra EU, hvor der jævnligt oprettes nye institutioner i Unionens netværk af agenter og styrelser, og hvor beslutningskompetencen glider støt og roligt én vej, er det et kæmpe demokratisk problem, hvis det hele passerer forbi os i stilhed.

Og selvom pressen ikke har hele ansvaret, så har pressen et ansvar. For oplysning og for at skabe debat. Derfor dette temanummer af NOTAT, hvor vi ser på, hvordan det går med at løfte ansvaret. Vi spørger hvad eksperter, politikere og mediefolk mener. ♦

Forsidefoto: Formand for Kommissionen José Manuel Barroso omgivet af pressen under et EU-topmøde.

Aviserne skærer ned

EU bliver større og vigtigere, men artiklerne i aviserne om Unionen bliver færre og kortere. Antallet af artikler er faldet 18 procent på ti år. Det viser en undersøgelse af de fem største dagblade.

MINDRE EU. Man skulle tro, medierne ville opruste. At når EU breder sig over flere og flere områder, og udvider med mange nye lande, så ville det sætte sit kraftige mærke på dækningen af EU i f.eks. landets aviser. Men sådan er det ikke. I hvert fald ikke, hvis man skal tro et nyt speciale fra Aarhus Universitet om EU-stoffet i de fem store dagblade; Ekstra Bladet, B.T., Berlingske Tidende, Morgenavisen Jyllands-Posten og Politiken. I sit speciale med titlen "EU i medierne – fanget mellem demokratiske idealer og journalistiske vilkår", har Anne Maarbjerg sat sig for at undersøge udviklingen i dækningen af EU fra 1998 til og med

2008, og kommer frem til et entydigt billede. Mens EU's betydning stiger, daler dækningen.

Fald på 18 procent

En opgørelse over antallet af artikler – i de trykte udgaver og på nettet – viser, at formiddagsbladene har halveret andelen af artikler om EU, Berlingske Tidende har skåret ned med næsten 20 procent, mens Jyllands-Posten har skåret 5 procent. Undtagelsen er Politiken, som har en højere andel EU-relaterede artikler end for ti år siden, men det opvejer kun lidt i det samlede regnskab: Samlet set er antallet af EU-relaterede artikler faldet

på EU-stof

med 18 procent i de ti år, undersøgelsen dækker. Mens Politiken står sig godt i optællingen af antal artikler, har avisen til gengæld førertrøjen på i en anden faldende kurve. Artiklerne i Politiken om EU bliver nemlig kortere. Lange artikler bliver der i hvert fald meget færre af. I 2003 bragte Politiken 1.063 artikler med flere end 1.000 ord – et tal som i 2008 var faldet

Nyt speciale viser, at dagbladene har skruet ned for EU-dækningen.

til bare 59. Denne tendens gælder også de øvrige dagblade i næsten lige så høj grad.

Nedskæringer

Hvorfor er EU så på retræte i nyhedsfladen? Som årsag nævner Anne Maabjerg, bl.a. at "...underholdning er blevet et nyhedskriterium, hvilket EU-stoffet har svært ved at leve op til," og at redaktørerne tit har den opfattelse, at folk ikke rigtig gider EU. Derfor ryger stoffet om de europæiske institutioner ned ad prioriteringslisten, og dér nede i bunden får økonomiske nedskæringer en betydning. Hård konkurrence i medieverdenen lægger budgetterne på de store dagblade under pres, og det har ramt EU-stoffet. Som eksempel nævner specialet, at antallet af udsendte danske journalister i Bruxelles er næsten halveret siden 2001; fra 20 korrespondenter dengang til 11 i dag.

Antallet af artikler med EU er faldet med hele 18 procent i de store dagblade siden 1998.

År	EU-/EF-artikler	Artikler i alt	EU-artiklers andel i %
1998	3.109	221.502	1,4
1999	3.577	226.259	1,58
2000	4.397	252.664	1,74
2001	3.289	252.199	1,3
2002	4.725	247.184	1,91
2003	3.388	227.900	1,49
2004	4.652	252.247	1,84
2005	3.969	257.895	1,54
2006	2.853	258.723	1,1
2007	2.862	251.388	1,14
2008	2.636	220.632	1,19

Antallet af EU-relaterede artikler i forhold til antallet af artikler i alt i fem udvalgte dagblade, Politiken, Jyllands-Posten, Berlingske Tidende, B.T. og Ekstra Bladet (Kilde: Infomedia)

» Underholdning er blevet et nyhedskriterium, hvilket EU-stoffet har svært ved at leve op til. «

Demokratisk problem

Denne nedprioritering, skriver Anne Maabjerg i specialets konklusion, må imødegås af en række "realiserbare" løsninger. Hun appellerer om en holdningsændring hos journalister, som hun mener bør se "den mangelfulde dækning af EU som et demokratisk problem, og sig selv som den del af løsningen." I kriterierne for udvælgelse af artikler bør "væsentlighed" derfor få en højere prioritering, når redaktionerne skal vælge mellem dagens tilbud. Og hun mener ikke, at en manglende læserinteresse er nogen undskyldning:

"Medier kan være dagsordensættende, så hvis...journalisterne begynder at skrive mere om EU som noget væsentligt og nært for læserne, vil de sandsynligvis også opfatte EU som noget væsentligt også," skriver hun. ♦

Redaktører frasiger sig ansvaret

Der bliver længere mellem historierne fra EU. Læserne gider ikke EU og i øvrigt kan vi dække området lige så godt hjemmefra, lyder undskyldningen fra redaktørerne på en række dagblade.

NEDPRIORITERING. De danske dagblade trækker korrespondenter hjem på stribe, og dagbladenes historier om EU bliver både færre og kortere. Det viser et nyt speciale fra Aarhus Universitet, der har undersøgt, hvor meget medierne skriver om EU.

»Ordet EU er en stopfaktor,« forklarer udlandsredaktør på Berlingske Tidende, Kristian Mouritzen.

»Læserne forstår det ikke, og så går de videre.«

Men nedprioriteringen i medierne er et stort problem for demokratiet, mener EU-forsker Marlene Wind, der er professor ved Københavns Universitet. For EU har en kæmpe indflydelse på dansk politik, og medierne har en rolle som demokratiets vagthund, der sikrer, at alt går rigtigt til, når EU vedtager vigtige beslutninger.

Læserne gider ikke

Når medierne rapporterer mindre og mindre fra Bruxelles, er det fordi, læserne ikke interesserer sig for det. Sådan lyder forklaringen ikke alene fra Berlingske Tidende, men også fra de øvrige redaktører på andre dagblade.

På Jyllands-Posten er der, ifølge ny-

hedschefen, »mange, der vil underholdes, og så springer de bare det om EU over«. På Politiken »sælger EU ikke«. På B.T. »gider læserne ikke læse om EU«. På Ekstra Bladet bliver læserne »trætte i øjnene«, når det handler om unionen. Og redaktørerne påpeger, at dagbladene skal overleve på kommercielle vilkår og er nødt til at appellere til læserne.

Men EU-forsker Marlene Wind mener ikke, det er rimeligt at give læserne skylden.

»Det argument holder simpelthen ikke vand, for folk ved jo ikke, hvad de skal efterspørge,« forklarer hun og uddyber:

»Læserne har en klar interesse i det, medierne prioriterer, og dermed siger, er vigtigt. Når medierne siger, det er uvigtigt, efterspørger folk det heller ikke.«

Dækkes hjemmefra

Et eksempel på unionens lavere prioritet er rækken af EU-korrespondenter, der er blevet trukket hjem fra Bruxelles. Helt nøjagtigt er ni korrespondenter siden 2001 sendt hjem fra de danske pressekontorer i Bruxelles. Der er nu 11 tilbage. Fire danske redaktioner er blevet lukket helt ned. Og så skal der, ifølge Marlene Wind, kun

simpel matematik til at regne ud, at det resulterer i færre historier.

»Jo færre der er til at dække det, jo mindre dækning,« slår hun fast.

Men det passer ikke, siger redaktørerne. De peger i stedet på, at der er tale om en mere effektiv udnyttelse af ressourcer, og journalisterne kan næsten lige så godt skrive om EU hjemme fra Danmark.

»Vi dækker i høj grad EU og Bruxelles fra Danmark. En del historier kan dækkes hjemmefra,« siger nyhedschefen på Jyllands-Posten, Pierre Collignon.

Udlandsredaktøren på Berlingske Tidende er enig, og mener, at EU-korrespondenter har mistet deres berettigelse:

»Vi skriver ikke længere som i gamle dage med to medarbejdere i Bruxelles, som kun skriver om EU. Det er dødfødt. EU skal være en naturlig del af dækningen af økonomi, politik, skat og så videre,« forklarer han.

Den holdning deler nyhedschefen på Jyllands-Posten, Pierre Collignon:

Men den køber Marlene Wind ikke.

»Det er noget vrøvl, det er umuligt at dække det stof, når man aldrig rejser derned, for så er man jo ikke en del af begebenhederne« understreger hun.

Redaktører: Læserne gider ikke EU

NOTAT har talt med en række redaktører og en enkelt korrespondent for at høre, hvorfor de ikke bringer flere historier fra Bruxelles i dagbladene. Her er nogle af svarene:

»Ordet EU er en stopfaktor«

*Kristian Mouritzen,
udlandsredaktør, Berlingske Tidende*

»Der er jo mange, der vil underholdes, og så springer de bare det om EU over«

*Pierre Collignon,
nyhedschef, Jyllands-Posten*

FOTO: SCANPIX

Kun store begivenheder

Undersøgelserne i universitetsspecialet viser, at der skal store begivenheder som valg og traktater til, før historierne fra Bruxelles når de danske dagblade, hvilket redaktørerne da også selv peger på:

»På ethvert år med afstemning vil vores dækning stige voldsomt,« pointerer Jyllands-Postens Pierre Collignon.

Men den undskyldning giver EU-forsker Marlene Wind ikke meget for.

Medierne skal ifølge forskeren også overvåge og dække EU til hverdag, hvor den egentlige magt udøves i form af behandling og vedtagelse af regler og direktiver, der har stor indflydelse på Danmark, det er jo helt absurd kun at dække valg og

lignende, understreger hun og stiller det retoriske spørgsmål:

»Hvor ville vi være, hvis det danske Folketing kun fik mediernes opmærksomhed op til valg og ikke i det almindelige lovgivningsarbejde?«

Kassen smækket i

Redaktørerne afviser ikke, at EU får mindre spalteplass end den nationale politik.

»Der er et misforhold mellem hvad, der bliver lavet om EU og de nationale regeringer, det er helt oplagt,« erkender Pierre Collignon fra Jyllands-Posten.

Men han understreger alligevel, at der ikke er penge til at dække EU mere.

»Vi har ikke så mange penge, som vi

havde engang. Det er et udtryk for den økonomiske krise, vi befinder os i,« forklarer han.

Den vurdering deler han med en række andre dagbladsredaktører, og de afviser fortsat at give mere plads til EU.

»Jeg føler ingen forpligtelse til at gøre noget ved det, men jeg anerkender da, at der er et dilemma,« siger Henny Christensen, redaktionssekretær på B.T. ♦

Anne Maarbjerg er nyslået kandidat fra Aarhus Universitet, og forfatter til specialet, der omtales i artiklen.

»EU i overskriften sælger ikke.

Jeg har fornemmelsen af, at mange læsere ikke gider EU«

*Martin Aagaard,
tidligere EU-korrespondent for Politiken*

»Vores læsere gider ikke læse om EU, jeg tror ikke vores læsere ville sætte det på en top 10 over, hvad de gerne vil læse i avisen. EU sælger ikke en avis«

Henny Christensen, redaktionschef, B.T.

»Det er ikke vores opfattelse, at vores læsere er interesserede i EU. Læserne bliver trætte i øjnene, når det handler om EU«

*Flemming Jørgensen,
nyhedsredaktør, Ekstra Bladet*

»Jeg synes, der er mange, der bebrejder medierne og siger, at det er vores skyld, at debatten mangler. Vi skal ansætte flere, der skriver om EU, og det er så vigtigt det, der foregår i Europa-Parlamentet. Men det er en naiv forestilling om, hvad medier er, og hvad moderne kommunikation er. Medierne eksisterer på nogle andre præmisser, end politikerne gør, og vi taler forbi hinanden. Jeg siger ikke, at medierne kun skal sælge aviser, men vi er afhængige af, at der er nogle af de elementer, der skaber interesse: En konflikt, noget nærhed – nogle personer vi kender og forstår, og enten ikke kan lide eller sympatiserer med.«

*Bent Winther, chefredaktør på Information
(på en konference den 3. september
arrangeret af Europabevægelsen)*

Ud af reservatet, ind på forsiden

Europæiske medier er en død sild, men de nationale medier kan være med til at løfte EU op på den plads, unionen fortjener. Som noget der skaber debat og engagement på samme måde som national politik.

MEDIEEKSPERT. »Der er et demokratisk underskud i EU på grund af andre underskud, især medieunderskuddet.«

Det budskab har den græske medieforsker Sophia Kaitatzi-Whitlock rejst rundt i Europa med i flere år. Og efter hendes mening ligger det første store skridt i den rigtige retning lige for:

»Det demokratiske underskud vil ikke forsvinde før der er fundet en løsning på dét problem, og løsningen er en europæisk tv-kanal,« sagde hun på en konference i 2006.

Sådan en kanal skal bringe borgerne i dialog indbyrdes, og i dialog med beslutningstagerne i EU, og således skulle det demokratiske underskud være på vej ud af billedet. En europæisk "offentlighed", europæiske medier, kan skabe den forbindelse mellem beslutningstagerne og borgerne, som ikke findes i dag, mener hun.

» EU får ikke lov til at sætte en dagsorden. Medierne iscenesætter ikke en debat om, hvad Danmark vil med det europæiske projekt. Det er ikke noget, vi taler om. «

Den tror Mark Ørsten, medieforsker og studieleder på uddannelsen i journalistik på Roskilde Universitet, ikke på.

»Der er ingen europæisk offentlighed, og jeg tror ikke på, vi får én. Det er et ideelt projekt, som ikke kan realiseres.«

Han er enig i, at medierne har en vigtig rolle at spille i samfundet, og at nedprioriteringen af EU er et demokratisk problem, men hans svar er ikke europæiske medier:

»Min tilgang er mere realpolitisk. Jeg mener, det er gennem europæiseringen af de nationale medier, den offentlige debat om EU må udfolde sig.«

Et debatunderskud

Mark Ørsten er en af ganske få medieforskere i Danmark, som har arbejdet med mediernes behandling af EU gennem mange år. Han deler heller ikke Kaitatzi-Whitlocks idé om EU-institutionernes demokratiske underskud, men der er andre minusser på området.

»Der er jo delte meninger om det demokratiske underskud, om det eksisterer og hvordan det ser ud. Men et tydeligt eksempel på underskud, er den dalende stemmeprocent ved Europa-Parlamentsvalgene. Og så er der fraværet af løbende EU-debat.«

Det fravær burde medierne opfatte som deres opgave at gøre noget ved, men selvom EU vitterlig er i medierne dagligt, er det ikke det samme som at løfte debatten og engagementet.

EU i reservat

Nok er EU i medierne, men den plads, stoffet om unionen er placeret på, vidner for

Mark Ørsten om at målgruppen er snæver, og at redaktørerne ikke tror, det er noget, der optager folk i almindelighed.

»EU-debatten foregår i reservater. Den foregår i erhvervssektionerne og under udlandsstoffet.«

Europæiske forhold får derimod ikke lov til at sprede sig ud over forsiderne eller andre centrale dele af avisen, og dermed skubber medierne yderligere til en nedadgående spiral.

»EU får ikke lov til at sætte en dagsorden. Medierne iscenesætter ikke en debat om, hvad Danmark vil med det europæiske projekt. Det er ikke noget, vi taler om,« siger han.

Medierne i demokratiet

Selvom medierne ikke kan trække en EU-debat op helt alene, er der nogle muligheder, der bevidst ikke bliver brugt.

»Medierne kan ikke løfte debatten selv. Hvis der ikke er en befolkning, som er parat til at engagere sig, og hvis der ikke er nogle politikere, som vil gøre EU til et politisk spørgsmål, så er medierne magtesløse. Men de kan sagtens gøre noget af egen kraft.«

For Mark Ørsten er det vigtigt at pointere den centrale rolle medierne spiller i et demokrati: Som "civilt forum", hvor borgerne kan deltage i udveksling af synspunkter og informationer. Som "mobiliserende agent", som antænder politisk interesse og deltagelse. Og endelig som den berømte

fjerde statsmagt, som afdækker magtmisbrug, og er borgernes forsvarer over for myndighederne.

Men de opgaver bliver ikke rigtig løftet på EU-området.

Danmark i særklasse

Skal Danmark sammenlignes med andre lande omkring os, ser det ellers ikke så skidt ud. En stikprøve fra en enkelt uge viser, at EU-dækningen i danske aviser er lige så omfattende som i svenske, norske og finske aviser *tilsammen*.

»Ifølge mine undersøgelser er niveauet i Danmark ret højt i forhold til lande, vi sammenligner os med, f.eks. Sverige. Det er der to grunde til. For det første har vi været med i EU længe, og det har givet os nogle traditioner og erfaringer journalister på

området. For det andet har Danmark en større økonomisk interesse i EU end lande som Sverige. Det europæiske marked er simpelthen vigtigere for Danmark, og derfor er der også mere EU-stof i f.eks. erhvervssektionerne,« vurderer Mark Ørsten.

Så tæller man artikler, er Danmark nærmest i særklasse. Men det er ikke engagerende journalistik, og ikke møntet på at få den store debat om det europæiske projekt til at lette. Store begivenheder kan få medierne til at rykke massivt ind, men når det er slut, ender festen hurtigt.

»Der er mange udenlandske forskere, som peger på vores mange folkeafstemninger som en vigtig årsag til, at debatten er mere omfattende i Danmark end i andre lande. Men problemet er, at lige så snart en afstemning er overstået, så forsvinder

EU ud af mediebilledet. Og det er afspejlet i flere undersøgelser, at danskerne faktisk ikke ved særlig meget om EU.«

Tilbage til det nationale

Udviklingen i mediebilledet går på den måde ikke jævnt fremad og op, og der er ingen grund til at tro, at fordi EU bliver mere vigtig, så bliver også medierne og debatten europæiseret:

»I 2004 konkluderede jeg og en anden i en undersøgelse, at vi dér havde haft den første europæiske valgkamp. Der var en reel diskussion om forskellige modeller for EU's udvikling. Men i 2009 var det helt fraværende, og i stedet fik vi en valgkamp, hvor de mest kendte ansigter fra national politik, f.eks. Jens Rohde og Morten Messerschmidt, havde fordelene,« siger han.

Og ligesom mange politikere, har medieforskerne fået en del overraskelser i de senere år, der har flyttet opfattelsen af, hvor langt europæiseringen af folks bevidsthed er nået, eller hvad den består i.

»En europæisk offentlighed er ikke noget, der støt opbygges. Efter det franske og det hollandske nej til forfatningen måtte mange indse, at noget havde ændret sig,« siger Mark Ørsten.

For ham tyder den slags begivenheder på, at der er en stærkere grundlæggende tendens til en orientering mod det nationale, der er stærkere end tidligere antaget. ♦

Medierne må lade EU sætte en dagsorden, mener Mark Ørsten, her på en konference om EU og medierne arrangeret af bl.a. Oplysningsforbundet DEO i oktober.

Frem med konflikterne

Pressen som kritisk vagthund, som folkeoplyser, eller som redskab til at "kommunikere" EU til befolkningen. Politikere og journalister endevendte fortidens og fremtidens EU-journalistik.

FREMTIDENS EU-JOURNALISTIK.

Ét kan EU-journalister og politikere af forskellig observans hurtigt blive enige om: Læserne, lytterne og seerne får for lidt at vide om EU. Den opfattelse lå som en summende grundtone på en konference den 2. oktober om "fremtidens EU-journalistik", arrangeret i et samarbejde mellem Oplysningsforbundet DEO, der også udgiver NOTAT, og landets journalistuddannelser. Jakob Nielsen, Politikens indlandsredaktør gav et billede fra sin tid som Bruxelles-korrespondent for Information og Politiken i slutningen af 90'erne:

»På topmøderne i Bruxelles var der tre grupper; lavtlønnede aktivistjournalister, højtlønnede korrespondenter, og meget højtlønnede propagandister. Alle sammen var vi enige om, at oplysningstiden var holdt op, og at der var for lidt dækning. Den klagesang er, har jeg senere forstået, også kendt i universitetsverden.«

Pressekorps og public service

Morten Løkkegaard, tidligere journalist og nyhedsvært i DR, nu EU-parlamentariker for Venstre, har gjort den manglende EU-dækning til en af

sine politiske mærkesager.

Løkkegaard stillede i foråret et forslag om et EU-finansieret pressekorps med forpligtelser til at rapportere EU-stof ud til medlemslandene.

Det forslag overlevede ikke sommeren. Den store konservative partigruppe EPP sprang fra, ifølge Løkkegaard efter lobbyisme fra store fjernsynsstationer og presseorganisationer.

Men mindre kan måske også gøre det.

Morten Løkkegaard vil have indført en forpligtelse for Danmarks Radio og TV2 til at dække EU-stoffet. En forpligtelse for de to danske medier, der har public service-aftaler med staten, men ikke noget tilsvarende fra de øvrige medier:

»En fuldstændig absurd tanke, at jeg som liberal skulle ville styre medierne,« sagde han.

Angsten for de blå jakkesæt

Anne Haubek, redaktør for radiomagasinet *Europa lige nu* på P1 er en af dem, som laver den efterspurgte dækning. Hun skitserede tre journalistiske opgaver.

»Vi skal blive bedre til at arbejde tværeurøpæisk ved at dele

research over grænserne. Netværket Farmsubsidy.org, som har afdækket landbrugsstøtten, er et udmærket eksempel. For det andet er det håbløst med sondringen mellem udenrigs- og indenrigsstof. EU går på tværs af det skel, og må dækkes på den måde.« Endelig slog Anne Haubek et slag for pressens rolle som vagthund.

»Journalistikken skal af med angsten for de blå jakkesæt. Vi svigter vores rolle, hvis vi ikke behandler EU's institutioner som magtfaktorer,« sagde hun.

Det byggede Ole Aabenhus, tidligere Bruxelles-korrespondent for DR, i dag redaktør for netportalen Zealand/Denmark, videre på. Han mente, at den store udfordring ligger i EU's opbygning.

»Der er hele tiden kommet mere union, men parlamentarismen er ikke slået igennem i EU.«

Som eksempel nævnte han, at Poul Nyrups forsøg på at blive en reel modkandidat til Barroso som formand for Kommissionen aldrig blev til noget, fordi han ikke kunne få opbakning fra sin egen partigruppe, der ikke ville politisere valget.

»Journalister skal jo fortælle om politiske kampe, men så skal der også være kampe at fortælle om!« sagde han og fortsatte:

»Vi har ikke et europæisk demokrati, og derfor bliver det en hovedopgave at se kritisk på EU's grundlæggende form.«

PR, politik og kommunikation

Betoningen af kritisk journalistik var vand på NOTAT-redaktør Kenneth Haars mølle. Han mente, at lakmuestesten er om

journalister vil give en kritisk behandling af den grundlæggende konsensus mellem næsten alle partier på Christiansborg om

Redaktørpanel, fra venstre: Kenneth Haar (NOTAT), Ole Aabenhus (Zealand Denmark), Jakob Nielsen (Politiken) og Anne Haubek (Europa lige nu, P1). Nederst: Politikerpanel fra venstre: Søren Søndergaard (Folkebevægelsen), Emilie Turunen (SF), og Morten Løkkegaard (Venstre).

Anne Haubek, redaktør af programmet Europa lige nu på P1.

Per Stig blev også væk

Emilie Turunen, EU-parlamentariker for SF siden valget 2009 sagde, at hun efter sit første år har måttet konstatere, at EU nok ikke bliver et folkeligt projekt. Også hendes kolleger fra SF i Folketinget kan være svære at råbe op:

»Når jeg mødes med folketingsgruppen på Christiansborg, så er det 100 procent på mit initiativ. Men de møder er vigtige for at få skabt sammenhæng mellem EU og dansk politik.«

Politikerne på konferencen blev spurgt om eksempler på EU-historier, hvor det var lykkedes eller mislykkedes for dem at trænge igennem.

Morten Løkkegaard (Venstre) var glad for, at Nyhedsbrevet Mandag Morgen fik fortalt, at ikke kun Lene Espersen, men også hendes forgænger Per Stig Møller har haft et højt fravær på rådsmøder.

»Det førte til en debat om behovet for en dansk minister for Europa«, sagde hun.

Søren Søndergaard (Folkebevægelsen) var glad for historien om, at Dansk Folkeparti har støttet langt de fleste forslag fra EU, men frustreret over at Ekstra Bladet ikke skrev om, at Poul Nyrup Rasmussen stemte imod en resolution til støtte for strejkeretten:

»Bagefter fik jeg at vide, at de ikke havde fået fat i den arbejdsmarkedsforsker i København, som de plejer at tale med!

Som om han ville have vidst noget om, hvordan Nyrup stemte!«

Heller ikke regeringspartierne har følt pressen bide dem i haserne, klagede han:

»Ikke en eneste redaktion har kontrolleret, hvordan V og K har levet op til sine valglofter fra 2009 om at stemme imod mere magt til EU.«

Emilies skæg og slips

Emilie Turunen gav et eksempel på forholdet mellem politik og kommunikation, hvor formen spillede en stor rolle.

»Min gode historie handler om den manglende ligestilling i Kommissionen. Vi lavede en demonstration af kvinder med skæg og slips. Det var noget, som gav gennemslag. Langt senere mødte jeg folk, som spurgte om jeg fået skægget og slipset af. Kun få nævner det afgørende, selvom der faktisk kom flere kvinder i Kommissionen.«

Nok var det lykkedes at få opmærksomhed. Men tilsyneladende var det en udtalt konklusion, at mere EU-stof ikke i sig selv er et fremskridt. ♦

Konferencen var arrangeret i et samarbejde mellem DEO, Journalisthøjskolen, Journalistuddannelsen på RUC, Center for Journalistik ved SDU og i samråd med de studerendes organisationer KAJ, KAJO og JR.

EU-politikken. Og så lagde han en anden opgave oveni.

»Et flertal forstår ikke de helt grundlæggende kendetegn ved beslutningsprocesserne i EU. Derfor må pressen også arbejde med folkeoplysning,« sagde han.

Men oplysning om EU er ikke i sig selv folkeoplysning. Kommissær Viviane Redings opskrift på forstærket spin, blandt andet med konstant fotodækning af kommissionsformand Barroso (omtalt i NOTAT nr. 1228) fik en noget ublid medfart på konferencen.

»Journalistikken skal af med angsten for de blå jakkesæt. Vi svigter vores rolle, hvis vi ikke behandler EU's institutioner som magtfaktorer.«

»Vi mangler ikke ansigter på kommissærer. Det vi mangler er konflikter og forståelse,« sagde Ole Aabenhus.

»Nu vil man igen løse problemerne med kommunikation. Når alt andet svigter, skulle man måske prøve med demokrati i stedet for,« sagde Søren Søndergaard, medlem af Parlamentet for Folkebevægelsen mod EU.

Venstres Morten Løkkegaard havde derimod ingen problemer med fotofokus og de andre forslag i Viviane Redings plan:

»Det skulle man have gjort for længst. Men Reding får ikke en klink i budgettet til PR fra Parlamentet, hvis Kommissionen ikke også får vedtaget en kommunikationsstrategi. Sådan en har man manglet i 30 år. Det er ikke muligt at skelne politik fra kommunikation.«

Skærpede straffe for forkert politik

Danmark skal kunne straffes af EU, hvis man fører en forkert økonomisk politik, også selv om danskerne ikke bruger euroen. Det mener regeringen, Socialdemokraterne – og nok også SF.

ØKONOMISK STYRING. Det skal gøre ondt i statskassen at bryde spillereglerne for ØMU'en (den økonomiske og monetære union). Lande som ikke hører efter i timen, må betale ved kasse 1.

Det er filosofien bag Kommissionens forslag om seks nye EU-love for en økonomisk styring.

Ingen af forslagene vil få direkte betydning for Danmark, så længe danskerne bruger kroner og ikke euro.

Men regeringen ser gerne at Danmark også kan blive ramt af sanktioner.

»Det påvirker Danmark hvis andre lande fører en uansvarlig finanspolitik, og derfor er det en fordel, hvis vi er med til at træffe sanktioner for andre lande. Men så må vi også selv være omfattet af dem,« forklarede finansminister Claus Hjort Frederiksen Folketingets Europaudvalg i juni i år.

Socialdemokraterne er enige i, at også Danmark skal kunne straffes:

»Ja faktisk, der er ingen forskel på os og regeringen,« siger EU-politisk ordfører Kim Mortensen.

Holde penge tilbage

Hvis lande uden euro skal kunne straffes, skal traktaten laves om, og det er en øvelse, der kræver enstemmighed i medlemskredsen.

Så den vej er ikke umiddelbart fremkommelig.

Kommissionen pusler i stedet for med forslag om straffe af ikke-eurolande ved at holde fondsmidler tilbage fra EU, f.eks. landbrugsstøtten. Med andre ord pålægges landene ikke formelt en bøde. Der er bare nogle penge, de ikke får. Det vil være nemmere, men ikke helt nemt.

»Når det gælder de andre medlemslande i EU, er vi nødt til at bruge EU-udgifterne, og i så fald skal forordningerne ændres én efter én. Så vi kan ikke have en overordnet lovgivning for alle,« sagde økonomikommisær Olli Rehn til Financial Times, da den nye lov-pakke blev præsenteret i Bruxelles i slutningen af september.

Et kritisk spørgsmål er, hvilken virkning den slags straffe vil få.

Det får SF til at tøve.

»Det kunne måske være genialt at trække i landsbrugsstøtten, men det vil så få nogle konsekvenser som jeg ikke kan

vurdere. Hvis det ikke skal gå ud over den enkelte landmand, så går det jo ud over statskassen og så gør man underskuddet endnu større,« siger EU-ordfører Pia Olsen Dyhr.

Må ikke gøre ondt værre

SF er også kritisk over for et andet af Kommissionens forslag, nemlig at lande med for stor gæld skal nedbringe den med en fast kvote hvert år:

»Den største spændetrøje i lovpakken er nok den med at afdrage gæld. Dét vil vi være imod,« siger Pia Olsen Dyhr.

Socialdemokraternes Kim Mortensen gør sig nogle lignende overvejelser:

»Det er vigtigt for os, at de lande som har det svært, ikke får det endnu sværere på grund af sanktioner.«

Men sådan vil det vel altid være, hvis for store underskud straffes med bøder, at boden kommer som en udgift oveni?

»Der kan være nogle lande, som har bygget deres politik på nogle forudsætninger, som så er bristet. Hvis man ikke havde kunnet forudse det, så kan man

Finansminister Claus Hjort Frederiksen mener, at Danmark bør acceptere bøder, selvom vi står udenfor euroen.

Pia Olsen Dyhr (SF) tøver over for dele af Kommissionens forslag.

ikke lægge sanktioner oveni og forværre problemerne.«

Blandt de partier i Folketinget, som vil indføre euroen i Danmark, er der en opbakning til en strammere styring og hurtigere straffe af lande med for stort budgetunderskud og for stor gæld.

Men andre dele af lovpakken rejser nogle spørgsmål.

Nye bøder for ubalancer

Ud over skrappe håndhævelse af de gældende regler for euroen vil Kommissionen indføre en generel overvågning af landenes økonomiske politik. Formålet er at opsnappe det, man kalder for "makro-økonomiske ubalancer".

Præcist hvad det er, Kommissionen vil holde øje med er ikke klart, men betalingsbalance, lønomkostninger og størrelsen af den offentlige sektor, har tidligere været nævnt af Kommissionen som eksempler.

I hvert fald vil lande, som bliver gjort opmærksom på en "uforholdsmæssig ubalance", og som ikke retter ind, få en

Intet land går fri, masser af euro til Estland

16 EU-lande bruger euroen i dag (17 med Estland fra den 1. januar 2011).

Ikke ét af de 16 overholder reglerne for budgetunderskud (3 procent af BNP). Det gør dog det kommende euro-land, Estland.

Tre af dem – Luxembourg, Finland, Slovakiet (+ Estland) – har en statsgæld under den tilladte tærskel på 60 procent af BNP.

Med de nye tiltag om økonomisk styring, vil Estland kunne se frem til massive overførsler af bøder fra de andre eurolande. Ifølge de nye forslag skal bøderne nemlig tilfalde de euro-lande, som overholder reglerne.

bod som svarer til 0,1 procent af BNP. I Danmarks tilfælde ville det betyde 1,5 milliarder kroner.

Kommissionen vil samtidig stramme reglerne for bøder. Hvis et land fremover bryder reglerne, skal der ifølge Kommissionens forslag et kvalificeret flertal af stemmer i Ministerrådet for at *afvise* Kommissionens sanktion. Tidligere skulle der et flertal til at indføre sanktioner.

Situationen i 2004, hvor Tyskland og Frankrig slap med skrækken, takket være politiske venner i Ministerrådet, skal ikke kunne gentages på samme måde, mener Kommissionen.

Signal til markedet?

De skærpede regler om straffe – den "omvendte afstemning" – er de danske partier foreløbig ikke gået så højt op i.

Men der er en usikkerhed om, hvad overvågningen af "makroøkonomiske ubalancer" kan føre til.

Finansminister Claus Hjort Frederiksen (V) har gentagne gange sagt, at der ikke bliver tale om fjernstyring af EU-landenes finanslove.

Dansk Folkeparti og Enhedslisten mener derimod, at der ikke kan herske tvivl, hverken om hensigten med eller effekterne af, forslaget: Finansloven vil blive underlagt beslutninger i Bruxelles.

S og SF er usikre:

»Hvis der kommer nogle udspil, som griber ind i

landenes mulighed for selv at lave deres finanslove, så vil vi ikke være med. Hvis der kommer signaler fra regeringen om, at man vil ind og intervenere i vores arbejds-markedsforhold, så siger vi fra,« siger Kim Mortensen (S).

»Det mest problematiske er nok "de makroøkonomiske ubalancer", hvor man overlader vurderingen helt til Kommissionen. Men måske er det hele mest et signal til finansmarkedet, og ikke en så stor stramning alligevel,« siger Pia Olsen Dyhr (SF). ♦

Trods en vis skepsis valgte SF på et møde i Folketingets Europaudvalg den 15. oktober at støtte et fælles mandat til de videre forhandlinger om hele pakken. Kun DF og Enhedslisten står dermed udenfor. Enhedslisten kræver en folkeafstemning om forslagene, hvis de vedtages.

Pisk og overvågning

* **TIDLIGERE ADVARSEL.** Landene skal lære at holde igen i gode tider.

Nyt: Kommissionen får ret til at advare lande, som ser ud til at få for store udgifter. Landene må ikke afvige fra "sund økonomisk politik" mere end hvad der svarer til 0,5 procent af BNP i løbet af et år, eller 0,25 procent om året i to år.

* **FOKUS PÅ GÆLD.** For stor statsgæld skal arbejdes af, på linje med for stort budgetunderskud.

Nyt: Offentlig gæld over 60 procent af BNP, skal hvert år nedbringes med 1/20 af forskellen mellem gælden og de 60 procent.

* **HURTIGERE SANKTIONER.** Straffe inden grænserne er nået.

Nyt: Lande på vej ud i uføre, efter de nye regler om statsbudget og gæld, kan blive pålagt at deponere 0,2 procent af sit BNP på en rentebærende konto. Lande som har overtrådt reglerne skal deponere beløbet uden rente. Depotet laves om til bod, hvis landet ikke retter ind.

Alle straffebeslutninger skal tages med "omvendt afstemning"; der kræves et kvalificeret stemmeflertal i Ministerrådet for at *afvise* sanktioner.

* **TEKNISKE BUDGETRAMMER.** Kommissionen skal lettere kunne overvåge, hvordan det går med landenes budgetter.

Nyt: Detaljekrav om hvordan finansloven skal udformes hvad angår statistik, analyser m.v.

* **KONTROL MED DET HELE.** Ny overvågning af landenes økonomiske politik i bred forstand. Hvert land vurderes efter en resultattavle ("scoreboard").

Nyt: Krav om at undgå "uforholdsmæssigt store ubalancer", udover de gældende grænser for underskud og gæld.

* **NYE STRAFFE.** Straf af lande med "uforholdsmæssigt store makroøkonomiske ubalancer".

Nyt: Euro-lande, som ikke viser vilje til at lave om på en politik, der fører til ubalancer, skal betale en årlig bøde på 0,1 procent af landets BNP.

Kun forslaget om måden at lave finanslove på vil umiddelbart få betydning for Danmark.

Alle EU-lande skal efterkomme Stabilitets- og vækstpagten, men det er kun dem med euro, som kan straffes, når de ikke gør det.

Månedens interview:

Demokratiets tilstand

NOTAT tager pulsen på demokratiets tilstand – i Danmark og Europa. Vi interviewer en person, som på den ene eller anden måde har gjort sig tanker om, hvordan det går med den demokratiske debat og borgernes indflydelse på samfundsudviklingen.

EU har brug for demokratisk kappestrid

Ole Aabenhus giver ikke noget for PR-kampagner for at slå bro mellem institutionerne og befolkningen. Kun gennem et velfungerende europæisk demokrati med en form for parlamentarisme kan de europæiske borgere engageres.

Ole Aabenhus er tidligere EU-korrespondent for Danmarks Radio, men arbejder nu som redaktør af "Sjælland EU Nyt", et internetmedie og nyhedsbureau, der udgives af Region Sjællands kontor i Bruxelles. Fra den stol følger han EU's udvikling tæt. Og han ser en voldsom acceleration i tempoet – mod "mere union".

»Det ser man efter Lissabon-traktaten med udenrigspolitikken, der godt nok ikke fungerer optimalt lige nu, men som bliver nødt til at fungere, idet der er brug for en stor tung europæisk spiller overfor lande som Kina og USA. Man ser det også på retsområdet med Stockholm-programmet, og man ser det på finansområdet, hvor vi efter finanskrisen har bevæget os hen imod central koordination af finanspolitikkerne, hvilket jo ligger langt inde i suverænitets område,« siger han.

Bevægelsen mod mere EU er ifølge Ole Aabenhus nationalstaternes svar på globaliseringen.

»Det globale er det, der bestemmer, om mit hus er 3 eller 5 millioner værd, om min søn kan få arbejde, om forretningen henne om hjørnet skal lukke, og om højrepopulismen skal slå igennem i endnu flere lande i Europa.«

Men selvom vi i så høj grad præges

af en globaliseret tilværelse, så har den demokratiske udvikling ikke holdt trit, og dér mener Ole Aabenhus, at vi har et stort problem i dag. For imens det danske demokrati fungerer relativt godt på lokalt og nationalt niveau, så er situationen en anden på europæisk og globalt niveau:

»Der er et ufuldstændigt demokrati på EU-niveau og et meget stærkt fravær af demokrati på globalt niveau, og begge niveauer har en enormt stor indflydelse på vore tilværelser som almindelige mennesker i dag.«

PR eller demokratisk deltagelse

En del af problemet på det europæiske plan er, set med Ole Aabenhus' briller, at de europæiske ledere, forsøger at kommunikere sig ud af det såkaldte demokratiske underskud, såsom Kommissær Viviane Reding lagde op til for nyligt (se NOTAT, oktober 2010) i stedet for at tage borgerne alvorligt.

»EU opfører sig som de store koncerter gør, som Shell gør, eller Statoil gør, når de forsøger at veje, vende og forklare deres budskab, så det er "borgernært", som det hedder.«

Men EU er ikke en koncert, og derfor kan vejen hen imod engagement og identifikation med europæisk politik ikke gå

via en ny kommunikationsstrategi fra EU-Kommissionen.

»Der er pokker til forskel på, om man er en koncert, som sætter en PR-foranstaltning i gang for at komme tættere på befolkningen, eller om man vil skabe et demokrati.«

Et demokrati kan ikke reduceres til, at man fra tid til anden spørger efter borgernes mening og retter politikken ind derefter.

»Det er jo ikke det samme. Det er jo noget ganske andet, at der er nogle, som gerne vil styrkes yderligere ved at forklare sig, få folk til at nikke, og sige "det er ok med os". Det er noget andet end, at man indgår som vælger i et demokrati, hvor man forsøger at finde den rigtige vej i samfundssystemets fremtid.«

I den demokratiske model ligger der vel en grundlæggende respekt for borgerne, hvorimod man med PR-modellen ser utilfredshed som et udtryk for, at man ikke har forklaret sig godt nok?

»Ja, det er rigtigt, at EU's svaghed kommer til udtryk i, at de konstant siger "nå, vi fik ikke forklaret os godt nok." Det kan man jo ikke sige i en demokratisk situation. Det kan man sige, hvis man er en koncert, som mener, at "vi har da sandelig ret, vi kan ikke tage fejl". Det er helt klart et af EU's problemer, at man opfatter, at man ikke kan tage fejl, og at de løsninger man når frem til – tit efter mærkelige kompromiser – er de eneste, man kan lave, så man derefter siger, at der ikke

Blå bog

Journalist, kommunikationsekspert, tidl. konsulent for Danida, UNESCO m.fl. EU-korrespondent for Danmarks Radio 2005-07. I dag redaktør af "Sjælland EU Nyt".

findes en "plan B". Modsat er den demokratiske valgplads jo præget af, at der hele tiden er både en "plan A" og en "plan B".«

Den store kampplads

Ole Aabenhus sammenfatter konkurrencen mellem plan A og plan B i metaforen om kamppladsen:

»Principielt er demokratiet en kampplads, hvor man udkæmper en kamp om de bedste meninger. De bedste synspunkter, de som er bedst for samfundet og for fællesskabet, skal vinde.«

Han mener godt, man kan forestille sig en sådan kampplads i EU, og hans vision er blandt andet inspireret af professor Simon Hix, der er professor ved London School of Economics og har skrevet bogen "What's Wrong With the European Union and How to Fix It". Her tegnes idealet for EU som et parlamentarisk system, hvor Kommissionsformanden udgår af flertallet i Parlamentet, og valgkampen derfor drejer sig om at finde den ideelle Kommissionsformand, en situation, som Parlamentet allerede har de nødvendige magtredskaber til at kunne gennemføre.

Den amerikanske fortælling

Selvom Ole Aabenhus ikke mener, at vi skal til at have en præsidentvalgkamp i

Europa, som de ses i USA, mener han dog godt, at man kan tænke sig et valg til Kommissionens formand, der henter træk fra præsidentvalgekampen i USA.

»EU's svaghed kommer til udtryk i, at de konstant siger "nå, vi fik ikke forklaret os godt nok." Det kan man jo ikke sige i en demokratisk situation.«

»Den seneste amerikanske valgkamp var jo en fantastisk dramatisk historie i enormt mange kapitler, som aviserne fortalte med stor fornøjelse, og alle folk levede med i. Skulle man ikke kunne have noget tilsvarende om, hvorvidt den bedste mand til posten som Kommissionsformand virkelig er José Manuel Barroso, som jo er en mere eller mindre falleret regeringsleder fra Portugal?«

Den type valg ser Ole Aabenhus som et vigtigt skridt mod et europæisk demo-

krati. Han er derfor skuffet over, at Socialdemokraterne i EU-Parlamentet ikke har villet stille en fælles modkandidat til Barroso. Det synes han er »en undsigelse af de demokratiske muligheder i Europa.«

En europæisk demokratisk kappestrid kunne have udviklet sig til en stor fortælling med stort engagement, mener han.

»Men den fortælling mangler vi, og det er jo en fortælling, som er afgørende for vores forståelse af vores egen rolle i demokratiet i Europa. I den fortælling vil vælgeren kunne sige: "Jeg var med til at stemme; vi tabte, men vores var nu den bedste mand. Vi har været med til at afgøre, hvem der skal sidde på de ledende poster i Europa."«

Ole Aabenhus mener, at et parlamentarisk europæisk demokrati for øjeblikket er en utopisk tanke, men det gør det ikke til en umulig tanke.

»Man skal turde tænke den tanke, at EU kan udvikle sig til et demokrati. Man skal turde tænke denne utopi, jeg snakker om, og den skal så kunne slå igennem, så medierne også tør føre den frem, uden at de oplever, at de mister læsere, lyttere og så videre. Utopier er det, der flytter verden, efter min opfattelse.« ♦

TALERSTOLEN

Ole Christensen,
medlem af
EU-Parlamentet for
Socialdemokraterne

Spillereglerne er for alle

Som medlem af Europa-Parlamentets beskæftigelsesudvalg arbejder jeg til stadighed for at arbejdstagerne får bedre vilkår i EU. Dette arbejde har på det seneste været stærkt præget af finanskrisen. Mange har således mistet deres job, og må nu vænne sig til en tilværelse som arbejdsløs i kortere eller længere tid. Når det sker i Danmark, er vi heldige at have en velfærdsmodel, der tager økonomisk hånd om og aktivt forsøger at få de ledige ind på arbejdsmarkedet igen. Derfor er jeg også imod de tiltag fra regeringside, som truer med nedskæringer på dagpenge- og uddannelsesområdet, og dermed pille to af grundpillerne af den danske model væk.

Jeg afviser ikke, at der skal foretages ændringer og besparelser i kølvandet på en af de værste finansielle kriser i nyere tid, men jeg mener på ingen måde, at det vil gavne hverken nuværende eller fremtidige arbejdstagere, at vi som noget af det første begynder at nedbryde den velfærdsmodel, der har gjort Danmark til et af verdens rigeste samfund.

Den danske model er endvidere enestående ved, at den giver et stort ansvar for reguleringen af arbejdsmarkedet til arbejdsmarkedets parter, og således de mennesker, der indirekte bliver allermost berørt af reglerne. Det lyder som sund fornuft, og indebærer derudover, at når aftaler først er indgået, skal de respekteres.

Det er skammeligt, at nogle danske arbejdsgivere og mindre vikarbureauer er godt i gang med at snyde uden om de aftalte overenskomster ved at hyre underbetalt udenlandsk arbejdskraft, der ikke er underlagt de fælles spilleregler.

Jeg mener, at vi hurtigst muligt må sikre vores overenskomstsystem imod denne form for snyd og løndumping. Det kan eksempelvis ske ved at indføre et værn mod dumping, hvor fagforeningerne får adgang til lønoplysninger i disse virksomheder, hvis der er en begrundet mistanke om overenskomstbrud. Vi burde egentlig alle sammen bakke op om de virksomheder, der har ordentlige forhold, når vi handler, spiser på restaurant, bor på hotel osv.

Jeg hilser sådanne tiltag yderst velkommen, og kan kun opfordre andre områder af arbejdsmarkedet til at indføre lignende foranstaltninger, så vi ikke blot forhindrer fremtidig snyd, men også sender et kraftigt signal om, at de fælles spilleregler på arbejdsmarkedet gælder for alle.

EU vil tage penge fra de gamle EU-lande

EU-Kommissionen ønsker, at landbrugsstøtten skal fortsætte efter 2013. Men de nye medlemslande i Østeuropa skal have mere, end de får i dag, og derfor vil de gamle EU-lande, herunder Danmark, få mindre. Der vil også ske en nedskæring af støtten til de helt store landbrug.

Forslaget har allerede fremkaldt protester fra de danske landbrugsorganisationer, der i modsætning til Folketinget ønsker, at den nuværende støtte skal fortsætte.

Se artiklen »EU vil tage penge fra de store landmænd« på [notat.dk](#)

EU-told kan lukke 100 danske virksomheder

EU-Kommissionen lagde den 17. september en gigantisk told på 43,6 procent på glasfiber fra Kina. Det skete for at beskytte europæiske producenter, der har svært ved at klare sig i konkurrencen med Kina. Men tolden rammer hårdt i de lande, der ikke selv producerer glasfiber. Ifølge Politiken den 6. oktober vil den høje told koste vindmølle-fabrikanten Vestas flere hundrede millioner kroner om året. Og omkring 100 mindre virksomheder trues med lukning.

Sagen behandles på et møde i EU's Ministerråd i januar 2011, hvor Kommissionen ønsker, at tolden skal opkræves i fem år.

Se artiklen »EU-told på glasfiber truer danske virksomheder« på [notat.dk](#)

FN siger nej til EU

De ledende folk i EU har længe ønsket, at EU skal have en selvstændig plads i FN's generalforsamling, så man kan stille forslag og sende dokumenter ud til FN's medlemslande. Et flertal af lande med Kina og Rusland i spidsen siger nej. Landene kommer fra både Latinamerika, Afrika og Mellemøsten, mens lande som Canada, New Zealand og Australien undlader at stemme.

Ifølge udenrigsminister Lene Espersen holdes der i dag over 1000 interne møder mellem EU-landene for at samordne deres politik i FN.

Se artiklen »FN siger nej til EU« på [notat.dk](#)

EUROKRATLIV

Atomkraftens ærlige lobbyister

Det var en tåget tirsdag i Eurokratiet hovedstad Bruxelles, klokken var lidt i ni, og folk småsludrede udenfor mødelokalet. Foran lokalet hang et stort skilt med titlen på dagens minikonference: »In praise of Nuclear Energy« (lovprisning af kernekraft). Så var man da ikke i tvivl om, hvad det handlede om.

I EU-systemet forsøger man ellers ofte at pakke det underliggende budskab lidt ind. Men ikke her. Der skulle være tale om ren lovprisning af atomkraft – og det var der bestemt også. A-kraft er godt, A-kraft er sødt og blødt, og A-kraft er nærmest løsningen på alle vores problemer. Det sagde de selv, i hvert fald næsten.

På den måde skiller sektoren sig faktisk lidt ud, og det er egentlig dejlig forfriskende.

Hele området omkring de europæiske beslutningstagere har efterhånden udviklet sig til én stor udstillingshal. Firmaer og ambassader sender USB-stik og kuglepennene, Coca Cola arrangerer udflugter til deres aftapningshaller, bilproducenter inviterer til prøvekørsler af nye el- og brintbiler, og medicinindustrien byder på middage.

For EU-politikerne er det sikkert rart at føle sig eftertragtede, og som centrum for al denne opmærksomhed. Men kan det virkelig være rigtigt, at eksempelvis Europa-Parlamentet til tider tager sig mere ud som en messe for erhvervslivet end som den eneste folkevalgte EU-instans?

Euromanden

Redaktion: NOTAT, Christiansborg, 1240 København K. redaktionen@notat.dk
I redaktionen: Kenneth Haar (ansv.), Staffan Dahllöf, Luise Pihl, Rasmus Nørlem Sørensen, Michael B. Lauritsen og Sven Skovmand.

Udgivet af DEO i samarbejde med EUDemokraterne som får tilskud fra Europa-Parlamentet.

Abonnement: NOTAT, Nordkystvejen 2 F, 8961 Allingåbro, tlf. 86 48 16 00, notat@notat.dk CVR nr.: 18411008
Lay-out og tryk: NOTAT Grafisk, 86 48 16 00 Forsidefoto: EU-Kommissionen
ISSN: 1603-7480

NOTAT
– magasin om Demokrati & Europa

Eks-kommissær må opgive bestyrelsespost

Den tidligere irske EU-kommissær Charlie McCreevy er af Kommissionens etiske udvalg blevet tvunget til at trække sig fra bestyrelsen i den britiske investeringsbank NBNK. Det sker, fordi han som Kommissær for det indre marked så sent som i 2009 førte forhandlinger med banken om muligheden for, at

den kunne opkøbe filialer fra to banker, der havde problemer.

Det etiske udvalg har aldrig tidligere tvunget tidligere kommissærer til at opgive stillinger, der kunne tænkes at være i strid med deres opgaver i Kommissionen. Men kritikken af McCreevy var så stærk, at udvalget åbenbart følte sig tvunget til at handle.

Afgørelsen betyder, at McCreevy går glip af en årlig løn på 450.000 kroner, som endda efter aftalen med banken skal fordobles på et senere tidspunkt. Det betyder dog ikke, at McCreevy kommer til at lide økonomisk nød. Som afgående kommissær får han mere end 700.000 kroner om året i ventepenge i en periode på tre år.

Se artiklerne »Tidligere kommissær må trække sig fra bestyrelse« og »Store beløb til tidligere kommissærer« på notat.dk

Morten Messerschmidt,
medlem af
EU-Parlamentet for
Dansk Folkeparti

En lektion i europæisk mangfoldighed

Jeg har aldrig helt forstået EU's slogan "Forenet i mangfoldighed". Det er en intetsigende floskel, eftersom man enten er forenede eller mangfoldige. Måske gælder sætningen i USA, men det skyldes ganske særlige historiske forudsætninger.

Nej, jeg har aldrig forstået ønsket om ensretning. For nyligt oplevede jeg for eksempel de charmerende forskelle mellem Danmark og Belgien.

Når jeg opholder mig i Bruxelles, vil jeg gerne have mulighed for at tjekke mails og se TV i de ganske få vågne timer, jeg er i min lejlighed. Det kræver en telefonforbindelse og et antennestik og er ikke noget, man som dansker tænker særligt over, idet der normalt ikke er forbundet de store problemer med etableringen af disse – medmindre man bor langt ude, på landet. Anderledes forholder sagen sig i EU's hovedstad, Bruxelles. Her er det ingen selvfølge – og ve den person, som giver sig til at bestille *både* internet og TV hos samme firma. Det kan næsten kun gå galt. Efter et helt år med problemer må jeg konstatere, at jeg skal nøjes med internet, hvilket også er det væsentligste.

Det handler om et år med underlige mailkorrespondancer, mærkelige telefonsamtaler og teknikere, som ikke møder op til den aftalte tid – og det handler om en ansvarsforflygtigelse i et land uden folkeligt, kulturelt og sprogligt fællesskab. På det praktiske plan har jeg lært, at man altid skal bede om at komme til at tale med en nederlandsktalende medarbejder, for denne taler altid engelsk. Hvorimod en fransktalende kun taler fransk. På det overordnede plan har jeg haft den europæiske mangfoldigheds charme inde på livet.

Bagefter kan man ikke undgå at fryde sig over, hvor sejlivede forskellene er i Europa. Belgierne vil da blæse en krævende dansker en lang march, ligesom de fleste andre lande i EU selv vil bestemme, hvornår de implementerer dette eller hint fra EU. Europas nationer udgør trods visse kræfters ønske om det modsatte stadig en palet af herlige kulturelle og historiske forskelle. Sådan skal det blive ved med at være. Og derfor har jeg også for længst tilgivet det firma, som på den hårde måde har belært mig om, at Belgien *ikke* er Danmark – og aldrig bliver det. Tak for det.

Aktiv EU-debat

3-dages studietur med bus til

Bruxelles om EU og pressens rolle

Lørdag-tirsdag den 27. - 30. november 2010

Mere end 2/3 af de politiske beslutninger, der regulerer vores hverdag træffes i EU. Men debatten om EU-lovgivning fylder ikke meget i hverken de skrevne medier eller i tv. Vi tager til Bruxelles og undersøger hvorfor, med Poul Smidt som gæsteguide.

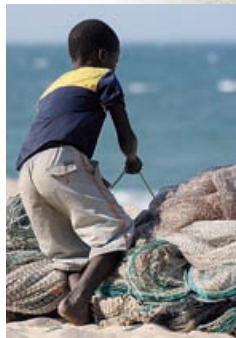

Vi besøger Den danske Repræsentation, EU-Kommissionen, EU-korrespondenter, samt Morten Løkkegaard (V) og Søren Søndergaard (FB) i EU-Parlamentet.

Pris 1.500 kr. inkl. 2 overnatninger på 4-stjernet hotel i dobbeltværelser og morgenmad.

På rov i Afrikas farvande?

Europæiske fiskeres overfiskeri ved Afrika forværrer fødevareresikkerheden og eksistensgrundlaget for mange millioner afrikanere. Hvordan forholder Danmark sig til dette? I 2012 skal en ny fiskeripolitik vedtages i EU, så vi lægger allerede nu op til debat.

Debatmøde den 9. november kl. 19-21.30 hos IBIS i Århus. Oplæg ved **Carsten Pedersen** fra Afrika Kontakt og **Hanne Lyng Winter** fra Greenpeace.

Konference med Fiskerifagligt Netværk i Fællessalen på Christiansborg tirsdag den 7. december kl. 12.45 -17.00. Oplæg fra svenske **Isabella Lövin**, **Ahmed Mahmoud Chérif** fra Mauretanien, repr. fra **EU-Kommissionen** samt panel af danske politikere.

Temnummer af NOTAT januar 2011.

Carsten Jensen om Afghanistan

Indehaveren af Ebbe Kløvedal Reichs demokratistafet Carsten Jensen holder tre forelæsninger om Afghanistan i Politikens Hus. Den 11. november, 16. november og 23. november, alle aftener kl. 19.30. Tilmeld dig via DEO og få rabat. Normalpris 90 kr., via DEO kun 60 kr. pr. aften.

Se program og tilmeld dig på www.deo.dk eller telefon 70 26 36 66

Cheerleadere og kæledyrsfanatikere

Kommissionens frivillige register over lobbyister rummer mange overraskelser.

LOBBYISTER. De offentligt tilgængelige oplysninger om, hvem der er, hvad de arbejder for, og hvor mange penge, der bruges i påvirkningsindustrien, er meget sparsomme. Og de står ikke mål med lobbyisternes indflydelse på lovgivningen. Det erkendte Kommissionen for fem år siden, og i 2008 kom svaret i form af et frivilligt register over lobbyister. Virksomheder, NGO'er og lobbyfirmaer skulle, hvis de havde lyst, kunne beskrive i et særligt register, hvordan de i meget store træk arbejder i Bruxelles for at påvirke beslutningstagerne. Og Kommissionen har fra begyndelsen insisteret på en høj grad af frivillighed. Ingen embedsmand ville f.eks. overvåge, hvad der efterhånden kom til at stå.

Allerede efter få måneder med registeret, i februar 2009, dukkede således de første bemærkelsesværdige historier op. En forening for irske "cheerleadere" – smilende og dansende piger ved sportsarrangementer –

havde f.eks. skrevet, at de bruger ca. 400.000 kroner om året til at påvirke institutionerne. Sandheden var nu, at formanden for foreningen havde misforstået formålet, og egentlig ville have søgt om støtte svarende til samme beløb. Omtrent på samme tid kom det frem, at den ifølge registret største lobbyist i Bruxelles var "Fares Bank Ltd." med udgifter på omtrent 1,9 milliarder kroner til lobbyisme. Det skulle vise sig at være et ikke-eksisterende spøgelsesselskab oprettet af en mystisk Dr. Ruggiero fra Italien.

Efter den debut, havde Kommissionen fået et incitament til at kigge lidt nøjere efter. Men den fristelse faldt embedsmændene ikke for. Derfor kan der også i skrivende stund findes spøjse indslag i oversigten. Som Sanctuary Medical Ltd., et firma der, ifølge registret, gerne vil kendes som "kæledyrsfanatikere", og som beder om 5 millioner dollars til miljøaktiviteter, og til at "afgifte HIV-patienter".

I rubrikken "andre oplysninger om økonomi", har Sanctuary Medical blot skrevet et tal: 2 millioner milliarder. En anden overraskelse står en britisk privatperson for. Af registret fremgår det, at hr. Zaccheus Gilpin har besluttet sig for, at donere 5 millioner britiske pund til det konservative parti, og det synes han åbenbart burde figurere i Kommissionens register.

Hvad man derimod ikke kan finde i registret, er beskrivelser af omtrent halvdelen af samtlige lobbyfirmaer og virksomheder, der er aktive i korridorerne i EU-institutionerne. De organisationer, som har arbejdet for indførelse af et obligatorisk register for at få et reelt indblik i, hvad der rører sig i kulisserne, kan derfor ikke se det store fremskridt i det frivillige register. Til gengæld kan de hygge sig med registrets ufrivilligt morsomme sider. ♦